

stelt. En
ad uit te
id te we-
tot geen

voortd-
chten.
kerkelijk
uk schul-
erkeraad,
de zaak
zijn, hem
alles kan,
wil zijn.
gingt ge-
huldiging
u dagen
ou u ver-
vondslag
s name-
In Is-
geboorte.
gemeen in
olkskerk.
tus, waar
het hart
Vandaar
zen belij-
dine kan
zijn insti-
de kerk

het ambt
zoo moet
Christus
eid. Dit
e ten eer-
mtradra-
te kerke-
ind Gods
gaat ten
ring der
it niet de
der En-
ding gaat
e Rotter-
Gerefor-
bezitten
ten kring.
ten leste
instituut.
ristelijke,
ormeerde
En bijal-
s banvon-
erel. kerk
mand zou

vraag, of
solute, de
estaat er
ut; geen
geen in-
den uwer
en tol-
t, omdat
noch wil
are kerk.
nddogma-
hieruit,
is, maar
in onder-
zelf, dat
scheiding
in den le-
geheid,
uden aan
n en alle
n dat ze
ets min-
En zeer
om dat
ten en de
dit is dan
t uit uw
nnen, en
ring over

te ge, uit
mist, om
hismacht
straffen.
n, als ge
hismacht

pen uw
aar voor
e rechts-
iden der

houden,
te werkt
gekeerde

stoot af.

rdens van
s gepre-
Ook zij
etwisten,
bijaldien
uivorder
oordeel
poit kan
at, maar
de over-
recht om
ullen ze
kerkelijke
e neemt,
scheids-

uiteen-

cht, dat
icht ten
is recht,
om zijn
zoodra
ten hem
hap op-
van alle
in. En
de toe-
elkan-
het on-
e echter,
hinder

lijk is en dat het niet mag? Die er zoo
aan toe staat, doet het toch. Hij loopt
weg.

Stel nu, gij roept hem na: „Gij moogt
niet wegloopen.“ Hij gaat toch door. Nu
citeert ge hem. Hij komt niet. Gij gaat
tot hem. Hij ontvangt u niet. Eilieve,
waar blijft nu uw kerkelijke tucht. En zoo
ziet ge dus zelf, dat al uw protest toch niets
baat. Kerkrechtelijke tucht ge iemand nooit
bereiken, die zich zelf aan uw kerkelijke
rechtspraak onttrekt.

Vroeger bestond dit zoo ook in den
Slaat. Wie het land uitging was vrij, mits
hij er niet weer inkwam. Sedert lang ech-
ter hebben de Staten van Europa onder-
ling gesloten, wat men noemt *uit-
veringsacten*, niet voor alle rechtsver-
volgingen, maar voor vervolgingen in zake
van patente misdad. En zoo nu ook ware het
denkbaar, dat de kerken onderling zich
verbonden, om personen, die, om de tucht
te ontkomen, van kerk in kerk overgingen,
niet aan te nemen. Doch ook dit zou nog
niet baten, daar een boos mensch ook dan
nog zeggen kon: „Goed, dan blijft ik buiten
alle kerkgemeenschap staan.“

Om dit echter recht te beoordeelen, stelle
men zich niet op een verkeerd standpunt.
De rechtspraak der Overheid moet ten doel
hebben, om het geschonden recht te wre-
ken, en daarom moet aan den schender
van het recht de pas afgesneden, om de
wrake van het recht te ontkomen. Ware
dus de kerkelijke tucht ook van dien aard,
dan zou zeer zeker deze opgeworpen be-
denking zwaar wegen. Maar dit is niet
zoo. De kerkelijke tucht *wreket* geen rechts-
schending, en heeft zelfs niets met die
wrake te maken. Ze is principieel van de
criminele rechtspraak onderscheiden. Ker-
kelijke rechtspraak heeft ten doel: *de heil-
igheid der gemeente te bevalligen*, in de
eerste plaats van de gemeente in haar
geheel, en in de tweede plaats van het
enkele lid. Onze Catechismus noemt dit
een waken, dat het Verbond Gods niet
onthieldig worde. In overeenstemming
nu hiernede draagt alle kerkelijke tucht, zo-
dra ze doortast, het karakter van *afwerping*,
nooit van positief leed aandoen. Men
wordt *geworpen*. Eerst van het Sacrament
des Avondmaals. En dan ter laatste instantie
door uitzetting uit de gemeente. Dit nu is
onverstaanbaar en onbestaanbaar tenzij men
onderstelt dat de overtreder op beide
prijs stelt. Alleen als iemand aan uw Avond-
maal komen wil, heeft het zin tot hem te zeg-
gen: „Gij moogt niet.“ En alleen als iemand
tot elken prijs bij uw gemeente blijven wil,
is het denkbaar, dat hij zegt: „Gij moet er
uit.“ Maar taalt iemand er niet naar, om aan
uw Avondmaal te naderen, of loopt hij
eigen beweging van u weg, zoodat hij
verklaart, niets meer van de gemeente te
willen weten, eilieve, wat zin zou het dan
hebben, om tot hem te zeggen: „Gij moogt
niet, of: Gij moet weg.“

En wat hem persoonlijk betreft, zoo ligt
het evenzeer in den aard der zaak, dat
het ambtelijk gewicht der vermaning ophoudt
en wegvallt, zoodra iemand uw ambt niet
meer erkent. Gij kunt hem dan vermanen
gelijk elk ander dit kan, maar uw ambtelijk
gewicht kunt ge niet meer, hem ten
goede, in de schaal werpen.

De zaak moet daarom van een geheel
andere zijde opgevat. De kerk moet zoo
begeerlijk zijn, dat men niet van haar weg
wil. Dan erlangt de tucht vanzelf haar
kracht. De kerk moet zoo zuiver in haar
belijdenis, zoo krachtig in haar prediking,
zoo machtig in haar Sacrament staan, dat
ze de conscientie bindt. Dan durft iemand
niet weggan. Of gaa! hij dan toch weg, dan
gaat hij weg met de zonde in zijn hart,
en moet hij straks de schaapskooi verlaten,
om het verloren schaaft weer op te zoeken,
en naar de kudde terug te dragen. Nooit,
nooit moet de dolende gevoelen, dat het
u om heerschappij over hem te doen is.
Dat werkt altoos ten kwade. Steeds moet
ge het besef in hem kweken, dat hij van
Godswege gehouden is, bij u te blijven,
en hem toonen, dat Gods genade hem in
uw kerk het barmhartig tegenkomt.

De fout ligt dus niet daaraan, dat de
tucht *dwang* moest kunnen uitoefenen, ook
over dengene die u ontploot; maar hieraan,
dat de kerk niet genoeg in haar moederlijke
leidende en beminnelijkheid uitkomt. Verander
dat, en men zal niet wegloopen; of, wie
wegloopt, hoort ook niet bij u, en zuivert
door zijn heengaan uw gemeente. Hij gaat
in vrijwillige ballingschap.

Ook in de Bediening des Woords moet
daarom de zaak der kerk veelmeer leven.
Ook op de catechistie. De leden der kerk
moeten weten dat en waarom uw kerk de
zuiverste en heilrijkste belijdenis en kerk-
inrichting heeft. Ze moeten weten, dat ze,
hoezeer ook formeel vrij om heen te gaan,
toch door zulk heengaan zich *bezoedigen*
en zich vervreemden van de liefde Gods.
Zoo werpt ge hun een angel in de consci-
entie. Dien angel nemen ze met zich. En aan
dien angel zult ge ze eens terugtrekken.

En geldt het nu overgang van kerk in
kerk, *zonder dat er verschil van zuiverheid*
in belijdenis is, welnu, dan spreekt reeds Vo-
tusius het uit, dat zulk een overgang door
de andere kerk nooit moet aangegomen,
tenzij wel vaststa dat er geen zake van
tucht in leer of wandel in het spel is. Zoo
moest het ook nu tusschen de Ned. Geref.
kerken en de Christ. Geref. kerk zijn. Daar-
door zou men elkander over en weder
sterken, en beiderzijds een wortel van veel
kwaad in de gemeente uitroeien.

ware. Integendeel van geen soort zijn ze
zoo goed voorzien. Maar wat in later tijd
uitkwam, is niet steekhoudend. En wat
vroeger uitkwam is in de taal te veel ver-
ouderd, om, zonder verandering, te worden
gebruikt, althans bij openbare voorlezing.

Op den arbeid van een Van Oosterzee
zien we volstrekt niet uit de hoogte neer.
Zijn predication hebben veel voortreffelijks.
Maar ze deugen juist als Catechismuspre-
dication niet. Immers juist bij de Catechi-
smuspredication komt het aan op scherpe
en juiste belijning van de belijdenis. En waar
in Van Oosterzee ook sterk was, niet in
de scherpte van zijn dogmatische belij-
denis. Juist als het op de fijne punten
aankomt, ontspringt hij bijna altoos den
dans en verdrikt ze in een vloed van
schoone phrasen.

En wat de oudere predication aangaat,
die zijn wel scherp belijnd, degelijk van
inhoud en rijk aan bewijs, maar ze *vloeien*
in haar oude taal niet meer voor een gehoor
van onze eeuw. Op het enkele hooren
verstaat de gemeente ze niet meer.

Daarom nu was het een gelukkige ge-
dachte van Ds. Hoekstra in de feitelijke
bestaande leemte van degelijke en vloeiende
Catechismuspredication te voorzien.

En hij kweet zich van die taak op een
wijze, die boven onzen lof is.

Kort en kernachtig, zonder omhaal van
veel woorden. Niet altoos volledig, maar
toch rijk gestoffeerd. En daarbij mag van
deze predication getuigd, dat ze metterdaad
de *waarheid* geven, en geven in een vorm
die er ingaat.

Voor onze leesklerken vooral een uitne-
mende aanwinst.

Laat men toch in alle leesklerken geregeld
elken Zondag een van deze predication
brengen.

KUYPER.

Voor Kootwijk.

Ontvangen door Dr. A. KUYPER uit Amster-
dam f 5, met dit bijschrift:

De rijkste, wiens al 't goud en zilver is,
Houdt voor zich slechts 't geloof, en roept een visch.
Die voor zijn Petrus met
Van uit de diepe zee,
Als hem 't onvrienden plagen,
En stater aan moed dragen,
Zoo neemt die Koning 't geld,
En niemand lijdt geweld.

Voorts van Mevr. van Alphen te 's-H. f 5, door
W. Hovy, uit Groningen, gevonden in het kerk-
zakje f 1; W. de B. te Gr. f 1; door J. J.
Schuister, van de Wed. S. f 2; van J. Mostert
te Abbenes f 1; door Ds. K. W. Vethake te
Arnhem, coupon in de Oosterkerk gecollecteerd
van een broeder f 1.75.

Ontvangen door Ds. H. W. VAN LOON, van
P. K. te U. f 2.50; van mej. Z. te A. f 2.50;
van X. te A. f 3.50.

Ontvangen door Ds. J. H. HOUTZAGERS, ge-
collecteerd Ned. Geref. kerk te Baarn f 2.50.
Totaal ontvangen f 395.79 1/2.

Uit de Pers.

In zijn schoone brochure: *Buiten en binnen
onsen kring*, schrijft Graphos dat ook tegen
den socialen nood ten plattelande allerleer
heil moet gezocht in terugkeer tot het Evangelie.
Hij zegt er van:

De groote Christ. Staatsman, GROUVE VAN PAR-
TICULIER, antwoordt ons: „*Verzeker de Armoede, die
Evangelie is*. Tegenover het ongelof, het geloof! Om
de duisternis te verdrijven, het licht ontsteken. Om
mij is geen ander geneesmiddel bekend, om de kwaai-
gen van 't maatschappelijk leven met eenigzins gunstig
gevolg te bestrijden. Geen nieuw recept dus, maar een
medicijn van zeer ouden datum, 't welk echter noch
niets van zijn kracht inboet. De kerk blijve niet langer
vastgeklemd aan den Staat, opdat het Evangelie
weer vrijelijk kunne doorwerken en we tot zuiveren
verhoudingen geraken. De school worde gegeven aan
den rechtmatigen eigenaar: de ouders. Aan den arbeid
worde gelegenheid geschonken, langs wettelijke weg
invloed te oefenen op eigen belangen. Ieder huisvader
zij kliever, het geldbeest als maatstaf voor kerkbevoegd-
heid verduijze. Hij worde voor gezorgd, dat de arbeid
der zijn kerk niet kan uitoefenen naar eigen inzicht
zonder dat hem door zijn heer de keuze kan gesteld
tusschen beurs en geweten. Bovenal worde in alle
takken van staatsbestuur en wetgeving weer gerekend
met den eisch van Gods Woord. *Dan allen zinnen we*
op een zeker kompas. Krijgt dat Woord weer seggen-
schap op politiek en sociaal erf, dan twifelen we niet.
Of er zal radicale verbetering kunnen worden aange-
bracht. Deze *algemeene* opmerkingen zijn, die spreiden
over de toestand van de Groeninge dorpen. Zoo wordt van zelf de verstande-
lijke invloed van moderne predication, openbare onder-
wijzers, liberale burgemeesters, enz., in 't kort de in-
vloey van de *schols* voor een goed deel gebroken.
Vooral, wanneer de kerk van Christus zich weer haar
sociale roeping bewust werd. Met ernst en onvermoeid
moeten onze hooren er op reysen, welke plichten
Word van God hem als Christen huisvader oplegt.
Ze moeten tot het licht worden gebracht, dat hunne
knechts en meiden *leden van het huisgezin* zijn, voor
wie geestelijken lichamelijke welzijn ze te zorgen heb-
ben, en dat ze eenmaal rekenschap hebben af te leggen.
Wie ze niet van die taak hebben gekweten. *Onze hooren*
moeten het te goed begrijpen, dat *thans* Christus naam
om humantewillig getuigd wordt, waar ze zoo levend
het hunne naasten De *wereld* niet op hem. Dat
hunn houding van *belijdenis* invloed is, daaraan
twijfelt niemand. Van hoeveel belang die kan zijn
voor de uitbreiding van het Godsrijk, ook immers
hun hoogste levensdoel? Zal niet ik, maar mag de
bekende v. D. KEMP hun zeggen, waar hij in vragen-
den vorm zijne tijdgenooten aldus onderwees, ook op
onze hooren voor 't *bedacht* geval volkomen toepas-
selijk: „Bereid eens uw gedrag en uwen wandel bij u
zelfs en anderen, in uwe overleggingen, gedachten,
woorden en daden. Toonen die wel dat gij op de
verheerlijking van Gods Naam gezet zijt? Zijn ze niet
ter ontferming, en tot smaad van uwen Maker? Leven
Heidenen en Papisten wel arger, dan velen onder 't
genamde Christendom? Als die verlaten volkeren uw
doen aenschouwen, zullen ze uw belijdenis dan niet
smaden? Zegt dan, hoe kunt gij naar waarheid bidden,
dat des Heeren Naam geheiligt worde? (Heid. Katsch.
pag. 888.) Zoo is het! De gemeente van Christus
moet een licht zijn, schijnende in een donkere plaats,
anders wordt de zegen verboden, de prediking van het
Evangelie met onvruchtbaarheid gelagen. Wanneer de
hooren klagen over de *wereld*, waar ze zoo levend
talent hunner dienaren, moet het hun aangeeld,
DIT, ZE ZELF DAARVAN IN DE ALLER EERSTE PLAATS
OORZAAK ZIJN. Bereiden ze die knechts en meiden op
de hoorderij een aangenaam tehuis, dan komt hierin
vanzelf verbetering. Ze moeten hen onderwijzen in
Gods Woord, ze tot onderzoek in dat Woord opwek-
ken, zorgen voor *schiedelijke* en onderhoofden leemten.
In 't kort, die dienaren moeten als *huizeigenaars* be-
handeld worden. Ik ontveins niet me niet, dat hieraan
vele offeringen verbonden zijn, dat het in den be-
gins niet zoo dadelijk vlotren zou. Jarenlange ver-
vreemding heeft een kloof doen ontstaan, die alleen
door *wederzijdsche inoormening* te dempen is. En toch
gelooft men te al te weeten, dat *veel* van dat
die taak ter hand genomen met echt Nederlandsche
taaiheid, maar met niet minder *wijlsheid*, volgehouden en
eerder dan men het vermoeden zou, is alles weer vlak

en effen. De dienaren moeten het weer *voelen*, in
toon en houding, in geheel het dagelijks verkeer,
dat de boer als een vaderlijke vriend hun welzijn op het
harte draagt. In de laatste tijden werd er meer dan
gewoonlijk over Jongelingsverenigingen gesproken
verschillen eilieve brochures, waarin er op gewe-
zen werd, dat die verenigingen *ook* een maatschappij-
elijke roeping te betrachten hebben. Ofschoon de schij-
vers hierop niet uitdrukkelijk wezen, wil het mij toch
voorkomen, dat die roeping ook hierin moet gezocht
te de banden van vriendschap vlecht tusschen jongel-
ingen uit verschillende standen. Zijn mijne inlichtin-
gen juist, waaraan ik met 't oog op den algemeen
heerschen den toestand niet twijfel, dan trekken de
meest Christelijke Gereformeerde Jongelings Vereenig-
ingen op vele onzer Groninger dorpen niet vele leden
uit de klasse der boerenknechts. Hierop vestig ik de
aandacht van de leiders der beweging op het terrein
der Jong-Vereen, in de hoop, dat ze er naar zullen
streeven, middelen tot verbetering in dien ongezonden
toestand aan de hand te doen. Een dergelijk middel zijn
nu nog meestal die Jong Vereen. Dit stem ik toe,
maar immers ook voor ons werd geschreven: „Ver-
acht den dag der kleine dingen niet.“ Wanneer in de
streek onzer groote rivieren, bij hoogten waterstand,
de nood aan den hand komt, vliegt elken naar den
dijk, om zoo mogelijk, het wassende water te
keeren.

Vele droppels water en vele korrels zand.
Vormen groote rezen en 't onmetelijke strand.
Wanneer de boer zijne dienaren weer *Christelijk*
behandelt, als zijne *huizeigenaars* beschouwt, dan zal
het *wonderbaar* plaats maken voor *vertrouwen*, de
wederzijdsche *inlichting* zal er bij winnen, een
God gewilde *onderwijlsheid* zal in de plaats
treeden van *ruwheid* en *brutaliteit*. *Merkte* *trouwen*
zal de *heer* van *zijn* grootendeels doen wijken.
De thermometer van het zedelijk leven onder de arbeid-
ende klasse zal *reger* zijn. De *boerenknechten*
en *meidenberg* zal voor afbraak kunnen worden ver-
kocht.

Dit is uit een warm hart geweld, en met
gloed geschreven.

Terecht mag de auteur zich *Woorden* noemen;
want hij lijnt niet maar woorden saam, hij
schrijft.

KUYPER.

**Officiële berichten uit de Ned.
Geref. kerken.**

HELMOND G. A. De Raad der Ned. Geref.
kerk alhier bericht aan alle belangstellenden,
dat het adres dezer kerk thans is: Johs.
Remeijer, aan 't Kanaal.

*Namens den Raad der kerk voornoemd,
G. VISSER.*

BARENDRECHT. Zondag 26 April II. hield
de WelEerw. ZeeGef. Heer Ds. F. Fortuin,
voor een zeer talrijke schare zijne afscheids-
rede, naar aanleiding van 1 Petr. 5: 10 en 11.
Na het uitspreken van den zegen, zong de
gemeente haren vertrekken leeraar Psalm
121: 4 toe.

De kerkeraad der Ned. Gerk. van Gapinge
verzoekt door dezen aan hen, die briefven of
stukken aan haar te verzenden hebben, die
voortaan te adresseeren aan den heer Adr.
van Maldegem te Gapinge.

*Namens den kerkeraad voornoemd,
A. VAN MALDEGEM, Voors.
ADR. WUNDERGEM, Secr.*

ZWOLLE. Zondag 26 April was het voor
onze kerk een droeve dag. Onze beminde
leeraar Ds. D. Boonstra, sedert 30 Oct. 1887
bedienaar des Woords alhier, nam afscheid
van ons. Zierw. had tot tekst gekozen Hebr.
13: 20 en 21; een groote schare vulde het
ruime kerkgebouw. Na het uitspreken van den
zegen, sprak een der broeders ouderlingen den
vertrekken leeraar in naam des kerkeraads
een kort maar hartelijk woord toe.

Ten slotte werd onze leeraar door de ge-
meente de zegenbede toegezonden met de
woorden van Ps. 121: 4.

Stelle de Heere hem nog tot een rijken
zegen ook voor de kerk van Schiedam.

Men wordt verzocht alle stukken voor den
kerkeraad voortaan in te zenden aan het adres
van H. Tulp, scriba den kerkeraad.

*Namens den Kerkeraad,
L. C. CROPIUS, Prae.
H. TULP, Scriba.*

naar de merkteekenen van een Boeddha kan
komen zoeken bij een Hindoesch kind, dertig
jaren vóór er ooit van Boeddhisme is gehoord.

De voorstelling van Jesus in den tempel
is overeenkomstig met een dergelijke, welke
voorkomt in de geschiedenis van Boeddha.

Dit nu is een der enkele beweringen, waarbij
het volgens prof. Seydel, als vroeger gezegd,
vaststaat dat er „blijkbaar ontleening heeft
plaats gehad“. Doch even blijkbaar is dat,
zooals we reeds meer betoogden, 't hier een
geval geldt, dat niets zegt. Mahomed en
Boeddha hebben beide geslapen, gewaakt, ge-
reisd enz. enz.

Doch daaruit vallen geen vergelijkingen te
maken. En nu weet men, hoe het voorstellen
van kinderen onder het Jodendom gebruikelijk
was en ook bij de Hindoes werd gevonden.
Hetzelfde geldt ook van plechtigheden, die
Israel had, maar die ook de omringende vol-
ken kenden. Doch bij het volk Gods lag er
een bijzondere en hoogere betekenis in, die
alzoov van God besteld was.

Op zijn twaalfde jaar vond men Jesus
in den tempel, sprekende met de schriftge-
leerden. Zoo ook vond de vader van Boeddha
zijn zoon in het bosch, omringd door de wij-
zen, enz.

Deze overeenkomst zou misschien vrij wat
meer zeggen dan de vorige als — het laatste
juist was. Maar de Singaleesche overleveringen
verhalen geheel iets anders. Zij zeggen dat
Boeddha in zijn jeugd vroolijk en hoogst zin-
nelijk leefde. Zelfs bezatte zijn Zenana (vrou-
wenvervolg) veertig duizend dansmeisjes. In
alle geval blijkt dat hij aan wel andere dingen
dacht dan aan wijsheid en heiligheid.

„Boeddha“, heet het verder, „baadde zich
in den stroom Naranjana en Jesus werd ge-
doopt.“

Om de waardij van deze parallel te beoor-
deelen dient men te weten, dat Boeddha dit
bad nam toen hij besloten had het ascetisme
der Brahminen vaarwel te zeggen, en slijk en
modder niet langer als genademiddelen be-
schouwde. Wie ooit een Hindoeschen fakir
(dweper) gezien heeft, besmeerd met natte asch,
zal volkomen begrijpen wat dit bad van Boeddha
betekende, en ook — hoeveel deze parallel
waard is. Er is hoegenaamd geen overeen-
stemming.

De veertig dagen vasten worden bij beide
leeraars gevonden.

Men merkt hierbij als van zelf aanstands
op, dat, geteld al de een had van den ander
ontleend, beide het dan wel zoo natuurlijk
nemen gedaan hebben uit de boeken van
Mozes, die lang te voren veertig dagen vastte
op den Sinai.

Maar daarbij komt, en dat zegt genoeg, dat
Boeddha nooit veertig dagen heeft vastge-
steld, de werken over hem getuigen. De „Maha-
vagga“ leert dat Boeddha na zijn „verlichting“
acht en twintig dagen doorbracht in „vroolijke
overpeinzing“. Zijn leer van den „middelweg“,
die hij den besten acht, verwerpt bovendien
het vasten, als een uiterste, dat te mijden is.
Een voor het tijdelijk zijner verlichting was
Boeddha weer begonnen geregeld te eten en
zoo lezen we, „hij ontving zijn verlichting,
terwijl zijn maag vol was“, voor 't eerst na
zes jaren.“ Dus niet het vasten, maar het eten
is in 't Boeddhisme verkiestelijk.

Wat nu de vergelijkingen betreft die men
maakt tusschen de verzoeken van Christus
en die van Boeddha, deze zijn zoo alge-
meen en verschillend, dat er niets van over-
blijft. Onder de verschijning van Christus zijn,
gelijk ieder weet, enige bepaalde feiten op een
bepaald tijdstip te verstaan, voorgevallen, aan het
begin van het openlijk optreden des Heilands.

Boeddha echter wordt herhaaldelijk verzoekt
en met allerlei zaken, doch volstrekt niet juist
bij de aanvaarding zijner bediening. Ook hier
geldt dus wat we boven opmerkten.

(Slot volgt.)
HOOGENDOORN.

duizend vreezen, duizenderlei droefheid. Zij
die roemen in hun levenslust, weten wel dat
die lust met veel bitters is vermengd, en dat
de dood te wreder is, naarmate hij een te
gelukkig leven vernietigt. Christus is de enige,
die de blijdschap leert van het lijden, omdat
hij de enige is, die der ziel een goddelijk
leven instort, dat duizend smarten niet doen
ondergaan 'dat door beproeven nieuwe krachten
ontvangt' en dat den dood veracht, omdat het
vergunt hem aan te zien vol blijde hoop...

Wij durven er voor instaan dat indien Dr.
Schaeppman deze woorden gesproken had, zij
in de *Stemmen* onder zijn tegenwoordigen redac-
teur Dr. Bronsveld niet zouden overgenomen
zijn. Doch wij vragen, is er een woord onder
de aangehaalde, dat een ernstig moderne niet
met volle instemming kan overnemen? Is het
niet alsof in Pere Didon Aboleraud weder is
herleefd, die toch de kracht van Jezus offer
aan het hout van Golgotha enkel zocht in de
grootte liefde, daardoor goopenbaard, welke
wakt tot wederleefde? Omtrent de rechtvaardig-
digmaking belijdt Pere Didon dat zijn kerk
leert, dat zij namelijk bestaat in niet in het voor-
rechtvaardig verklaren of in het tot rechtvaardig-
digen stellen, maar in het instorten van gerecht-
igheid. En zie, nu is het juist dit waarvan
een Fransche leeraar getuigt, dat elk evangelisch
christen daarmede instemt. Het is een bewijs
te meer, hoezeer de Fransche orthodoxe ver-
loopen is, en dat het zich op het spoor bevindt
van een Roomsche getint Remonstrantisme,
waardoor de Fransche kerken met den onder-
gang bedreigd worden.

Wanneer er tekenen zijn, die wijzen op
een ommekeer in de gedachtenwereld van het
Fransche volk, dan is dit verschijnsel alleen
verbljvend voor de kerk van Rome. Aan de
andere zijde kan men wijzen op het feit hoe
een wijsgeerig scepticisme zich van vele gees-
ten heeft meester gemaakt. Dit bleek dezer
dagen uit een pleidooi van den bekenden gees-
ten en scherpsinnigen criticus Francisque de
Sarcey, die ook in Nederland zijn talent als
„conférencier“ heeft laten schitteren, voor het
houden van processien. Sarcey houdt het er
voor dat de dingen, die den godsdienst betref-
fen, niet der moeite waard zijn om er zich
druk over te maken.

Daarom zou hij het houden van processien
maar willen toelaten, hij acht zulk een optocht
even bekoorlijk als zoovele andere en ver-
baast er zich over dat er menschen zijn, die
ze tot een aanstoot zijn. Alleen in plaatsen
als Nîmes, waar het getal protestanten tegen
dat der Roomschen opweegt zoo hij processien
willen verboden zien. Maar waar dit niet het
geval is, laten daar de Protestanten als de
Roomschen processie houden naar hunne kerk
gaan of te huis blijven.

Maar nu is dit in strijd met de liberalistische
beginselen, die eischen dat de Staat volkomen
neutraal zijn zal tegenover de verschillende
kerken, waaruit men in Frankrijk afleidt dat
niet een kerk hare banieren op den openbaren
weg mag ontplooiën. En de heer Sarcey is niet
daarmede wel eens, doch zegt:

„Maar de beginselen... gij weet... men moet
altijd van de beginselen spreken; men moet
zooveel mogelijk onze meeningen en gedra-
gingen uit onze beginselen afleiden. Maar als
het op de praktijk aankomt, is het goed als
men zich de grondstelling der oude wijsheid
herinnert, die luidt: „Er is geen regel zonder
uitzondering; de uitzondering bevestigt den
regel.“

Wij vreezen dat de geest die een Sarcey
bezielt, die is van de meeste invloedrijke man-
nen van Frankrijk.

Het Protestantisme Frankrijk is in rouw ge-
doopt over den dood van den predikant De
Pressensé, die een vrije kerk diende en daarbij
tevens lid van den Franschen Senaat was. In
laatsgenoemd lichaam heeft de overledene met
kracht gestreden voor de handhaving der open-
bare zedelijkheid, waaraan zooveel afbreuk
gedaan wordt door het verspreiden van een
menigte geillustreerde bladen en blaadjes, met
een onzedelijke strekking. De senatoren Jules
Simon en Breugnot hebben hem toegesegd dien
strijd te zullen voortzetten. Toch was De
Pressensé geen antirevolutionair, veelmeer stond
hij wat zijn staatkundige overtuiging aangaat
met beide voeten op revolutionaire bodem.

Op 23-jarigen leeftijd in 1847 werd De Pres-
sensé predikant te Parijs in de kerk van de
Rue Taibout. In den aanvang volgde hij de
moderne theologie, doch later kwam hij tot
de overtuiging dat de afbrekende kritiek der
moderne theologen te ver ging en richte hij
met den onlangs ook overleden Eugène Bersier
de *Revue Chrétienne* op, waarin de aan van de
Duitsche vermittlungstheologie werd ont-
plooid.

Doch dit verhinderde hem niet, om op ker-
kelijk gebied den eisch van scheiding van kerk
en staat te laten hooren. Hij diende dan ook
uit volle overtuiging de Union des Eglises
libres. Men heeft er zich wel eens over ver-
wonderd, dat De Pressensé aan de ene zijde
de moderne theologie heftig kon aanvaalen en
aan de andere zijde zijne orthodoxe broeders
van onrecht beschuldigde, wanneer zij er op
uit waren om de modernen uit de Staatskerk
te drijven en aldus niet meer te laten genieten
van het geld dat de Fransche Gereformeerde
Staatskerk van de overheid ontving. Doch deze
houding was zeer correct. Immers, was De Pres-
sensé er van overtuigd, dat men in een Staats-
kerk alle wind van leer moest duiden, dat het
daarvoor een Staatskerk was. Hij kwam niet
tot het denkbeeld om de verbarste kerken,
die onder het juk van den Staat allerlei val-
sche leer moesten dulden, opnieuw te refor-
meeren. Afscheiding kon alleen heil aanbrengen.

Als schrijver heeft De Pressensé zich naar
verworven door het schrijven van een geschie-
denis der drie eerste eeuwen van het Christen-
dom, een leven van Jesus en van „les Ori-
gines“.

Het Protestantisme Frankrijk verliest in De
Pressensé een zijner begaafte en edelste ver-
tegenwoordigers.

WICKEL.

Door Kinderen.

Paschgedachte.

Onze lezers M. G. M. die reeds meermalen
een lief versje zoud, beproefde nu ook eens
in ondticht iets te leveren en wel — wat zeer
blijde is en de dagen beschaamt — in ant-
woord op een verzoek. Zij schrijft ons:

„Daar ik tot nu toe nog niet bemerkt heb
dat een jeugdig lezer voldaan heeft aan de
uitnodiging, om de dingen in den Bijbel
op te zoeken, waarvan in dat oude Pasch-
vers“ gesproken wordt, het ik zoo vrij geweest,
het in proza over te brengen, waarvoor ik
zooveel mogelijk de Bijbeltaal heb gebruikt.“